

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Інститут міжнародних відносин

Кафедра _____ країнознавства _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи
І.О. Мінгазутдінов

« ____ » _____ 2014 року

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Країнознавче районування світу

для студентів

напрямок підготовки _____ 0302 міжнародні відносини _____

спеціальність _____ 6.030205 – країнознавство _____

КИЇВ –2014

Розробники:

Проф. д.і.н. Крижанівський В.П., завідувач кафедри країнознавства
К.політ.н. Сахаренко О.В., асистент кафедри країнознавства

Обговорено та рекомендовано до видання Науково-методичною радою
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «____» _____ 2014 року №____

Голова науково-методичної ради _____ (_____)

«____» _____ 2014 року

© ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2013 рік

© В.П Крижанівський, 2013 рік

© О.В. Сахаренко, 2013 рік

ВСТУП

Навчальна дисципліна «**Країнознавче районування світу**» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» галузі знань 0302 «Міжнародні відносини», спеціальності 6.030205 – країнознавство. Курс розрахований на один семестр.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є критерії й типологічні схеми поділу світового простору на регіони (макрорегіони, субрегіони) та їх застосування і використання у політичній, економічній, історичній, географічній та інших науках, у практиці міждержавних відносин, діяльності міжнародних організацій та інших міжнародних акторів, внутрішній політиці окремих держав.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Країнознавче районування світу» є ключовим елементом підготовки фахівців напряму «Країнознавство» і пов'язана з такими навчальними дисциплінами: «Основи країнознавства», «Фізична географія світу», «Політична географія світу», «Економічна географія світу», «Цивілізації світу», «Етнологія», «Світова економіка», «Міжнародні відносини та світова політика», «Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці», «Політична історія країн світу», «Туристичне країнознавство».

Програма навчальної дисципліни складається з одного змістовного модуля:

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Країнознавче районування світу» є вироблення у студентів системного підходу до країнознавчих досліджень; їх ознайомлення із загальними критеріями та типологічними схемами поділу світового простору на регіони (макрорегіони, субрегіони), внутрішнього регіонального поділу великих держав, та практикою застосування і використання цих критеріїв і схем у політичній, економічній, історичній, географічній та інших науках різних країн, у міждержавних відносинах, діяльності міжнародних організацій та інших міжнародних акторів, внутрішній та зовнішній політиці окремих держав, зокрема, у контексті виникнення, розвитку та врегулювання міждержавних, міжетнічних, міжконфесійних та інших конфліктів; надання загальних характеристик ключових макрорегіонів світу, їх регіонів та субрегіонів, регіонів в межах найбільших держав, історичних регіонів, що охоплюють частини однієї чи кількох держав; ознайомлення з основними підходами до визначення їх меж і кордонів.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Країнознавче районування світу” є:

- ознайомлення із понятійно-категоріальним апаратом дисципліни «Країнознавче районування світу»;

- вивчення основних критеріїв та типологічних схем районування світу, формування у студентів вміння використовувати їх для підвищення системності країнознавчих та регіонознавчих досліджень.

- аналіз базових характеристик макрорегіонів світу (Європа, Північна та Південна Америка, Азія, Африка, Австралія та Океанія), основних регіонів та субрегіонів, вивчення підходів до визначення їхніх кордонів;

- ознайомлення із підходами до внутрішнього районування найбільших країн світу (Великобританії, Франції, Німеччини, Італії, Іспанії, Російської

Федерації, України, США, Канади, Бразилії, Мексики, Китаю, Японії, Малайзії, Індонезії, Індії, Туреччини, Ірану, Єгипту, Судану, Австралії).

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– понятійно-категоріальний апарат наукової дисципліни «Країнознавче районування світу», зокрема, визначення і зміст понять «регіон», «макрорегіон», «субрегіон», «географічний регіон», «історичний регіон», «етнокультурний регіон», «економічний регіон», «районування»;

– базові підходи до визначення меж регіонів та районів, основні критерії та типологічні схеми;

– характеристики макрорегіонів світу, основних регіонів та субрегіонів;

– районування найбільших країн світу та його критерії.

вміти:

– використовуючи системний підхід, складати характеристику регіону, макрорегіону та субрегіону, визначати його межі;

– здійснювати районування територій на основі заданих критеріїв;

– орієнтуватися у потенційних та існуючих конфліктах, викликаних різними підходами до визначення меж регіонів;

– готувати письмові та усні реферати, а також презентації із запропонованої проблематики, використовуючи для цього сучасні комп'ютерні технології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 години/ 3.0 кредитів ECTS. Зокрема: лекції – 34 год., семінарські заняття – 17 год., самостійна робота – 57 год.

2. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

3. Засоби діагностики успішності навчання – модульна контрольна робота.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Вступ до курсу

Предмет і завдання навчальної дисципліни. Місце дисципліни у освітньо-професійній програмі підготовки фахівців з вищою освітою за напрямом 0302 міжнародні відносини, спеціальність 6.030205 – країнознавство.

Структура навчальної дисципліни, її співвідношення з іншими дисциплінами професійної підготовки фахівців з країнознавства.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення дисципліни.

Порядок вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

Тема 1. Поняття країнознавчого районування світу та його критерії.

Огляд джерел і літератури. Причини розділення світу на регіони. Поняття районування та підходи до його визначення. Країнознавче районування світу.

Основні категорії та поняття районування. Типи та принципи районування. Загальні критерії країнознавчого районування світу. Географічні критерії. Історико-політичні критерії. Етнокультурні та релігійні критерії. Економічні критерії. Туристичні критерії. Критерії наявності природних ресурсів.

Основні концепції районування світу. Геополітичний та гео економічний підхід. Районування у практиці глобальних та регіональних міждержавних організацій, провідних міжнародних акторів. Підходи до внутрішнього районування великих держав.

Тема 2. Країнознавче районування Європи

Європа та її межі. Країнознавче районування Європейського континенту. Географічні райони Європи.

Проблема співвідношення меж Західної, Східної, Північної та Південної Європи. Поняття «Центральна та Східна Європа» та «Південно-Східна Європа», їх походження та практика застосування.

Проблема регіональної приналежності острівних країн і територій Європи (Британські острови, острів Мальта, острів Ісландія, острів Гренландія, Канарські острови, острів Крит, острів Кіпр, архіпелаг Мадейра, острови Егейського та Критського морів).

Географічні регіони: «Балканські країни», «Альпійські країни», «Причорноморські країни».

Транскордонні історичні регіони Європи: «Басконія», «Ірландія», «Трансільванія»: причини утворення та конфліктогенний потенціал.

Співвідношення понять «Голландія» та «Нідерланди». Регіони «Бенілюкс», «Скандинавія».

Історичні регіони деяких країн Європи (Великобританія, Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Румунія, Франція, Чехія).

Тема 3. Країнознавче районування пострадянського простору.

Визначення поняття «пострадянський простір» та основні підходи до його районування. Географічне і кліматичне районування пострадянського простору. Географічний регіон «Сибір».

Проблема регіональної приналежності Російської Федерації. Співвідношення понять «Русь», «Росія», «Російська імперія» та «Російська Федерація». Економічне районування Росії в історичній ретроспективі та на сучасному етапі. Політичні регіони (федеральні округи) РФ.

Проблема регіональної приналежності України та Білорусі. Співвідношення понять «Білорусь» та «Біла Русь». Географічні та економічні регіони України. Історичні регіони пограниччя України: «Буковина», «Волинь», «Галичина», «Донбас», «Закарпаття», «Полісся», «Слобожанщина».

Республіка Молдова та її регіони. Історичні регіони «Молдова», «Бессарабія» та «Гагаузія». Історико-географічний регіон «Придністров'я».

Поняття «країни Балтії» та проблема їх регіональної приналежності.

Співвідношення понять «Кавказ» та «Закавказзя». Історичний регіон «Азербайджан». Історичні та етнокультурні регіони Грузії. Історичний регіон «Вірменія».

Поняття «Середня Азія» та «Центральна Азія», їх співвідношення з поняттям «Середній Схід». Історико-географічне поняття «Туркестан».

Тема 4. Країнознавче районування Північної та Південної Америки.

Підходи до визначення етимології назви «Америка».

Співвідношення понять «Північна Америка», «Центральна Америка» та «Південна Америка».

Зональне районування Північної та Південної Америки. Географічні регіони Північної Америки: «Рівнинний Схід» та «Кордильєри» та їх районування. Поняття «Карибські країни» та «Вест-Індія».

Географічні регіони Південної Америки. «Амазонія» та «Патагонія». Поняття «Андські країни» та «Ла-платські країни».

Історичні регіони Канади: «Онтаріо», «Квебек», «Манітоба», «Британська Колумбія». Особливості адміністративно-територіального поділу Канади.

Районування США. Регіональний поділ США згідно з підходом Бюро Перепису: регіони «Північний Схід», «Середній Захід», «Південь» та «Захід».

Історичні регіони США: «Техас», «Каліфорнія», «Нова Англія».

Історико-економічні регіони США: «Рисовий пояс», «Кукурудзяний пояс», «Індустріальний пояс», «Бавовняний пояс».

Співвідношення понять «Латинська Америка», «Іспанська Америка» та «Ібероамерика».

Тема 5. Країнознавче районування Східної та Південно-Східної Азії.

Визначення поняття «Схід» та його співвідношення із поняттям «Orient».

Поняття «Азія» та її межі. Проблема розмежування Азії та Океанії. Лінія «Уолеса». Поняття «Азійсько-Тихоокеанський регіон» (Asia Pacific) та підходи до визначення його меж.

Визначення поняття «Східна Азія», його співвідношення із поняттям «Далекий Схід». Китайський культурний ареал.

Географічне районування Східної Азії. Питання регіональної приналежності КНР та її острівних територій (о. Тайвань, о. Хайнань). Внутрішнє районування КНР за економічними та демографічними критеріями.

Географічні та історичні райони Японії.

Історичні регіони «Монголія», «Маньчжурія» та «Синьцзян». Історико-географічні регіони «Корея» та «Тибет».

Поняття «Південно-Східна Азія» та її межі. Поняття «Ближні Індії», Дальні «Індії» та «Ост-Індії». Регіони «Континентальної» та «Острівної (Морської)» Південно-Східної Азії.

Визначення поняття «Індокитай» у вузькому та широкому розуміннях. Географічні райони Індокитаю.

Проблема регіональної приналежності В'єтнаму. Історичні регіони В'єтнаму: Аннам, Тонкін, Кохінхіна. Історичний регіон «Чампа (Тямпа)».

Поняття «Камбоджа» у історичній перспективі.

Внутрішнє районування Таїланду.

Географічний регіон «Малайський архіпелаг» та його субрегіони («Зондський архіпелаг» та «Філіппінський архіпелаг»). Історико-географічні регіони «Малайя» та «Індонезія». Географічні, історичні та економічні регіони Малайзії та Індонезії. Співвідношення понять «Борнео» та «Калімантан». Історико-географічні регіони «Тимор» та «Папуа».

Тема 6. Країнознавче районування Південної Азії.

Визначення меж регіону «Південна Азія». Співвідношення понять «Індостан», «Велика Індія», «Індійський субконтинент». Історичний регіон «Британська Індія (“The British Raj”)».

Географічні регіони Південної Азії: «Індогангська рівнина», «Деккан», «Гімалаї», та їх субрегіони.

Районування Південної Азії за мовною та релігійною ознаками.

Історичні регіони Південної Азії: «Бенгалія», «Раджастхан/Раджпутана», «Пенджаб», «Гуджарат», «Кашмір», «Сінд», «Белуджистан», «Махараштра», «Тамілнад», «Ассам». Поняття «Коров'ячий пояс».

Визначення поняття «Пакистан». Економічне районування Індії та Пакистану.

Районування Шрі-Ланки.

Проблема регіональної приналежності Афганістану, Непалу та Бутану.

Тема 7. Країнознавче районування Західної Азії та Північної Африки.

Співвідношення понять «Західна Азія», «Близький Схід» та «Середній Схід» в українській та іноземній науці і практиці.

Розмежування історико-географічних регіонів «Середній Схід» та «Центральна Азія»; «Близький Схід» та «Середній Схід»; «Середній Схід» та «Південна Азія».

Співвідношення поняття «Схід» («аль-шарк») та «Захід» («аль-гарб») у арабській культурі та науці. Регіони «Арабського Магрибу» та «Арабського Машрику».

Визначення меж регіону «Північна Африка».

Питання регіональної приналежності Єгипту, Судану та Ірану.

Географічні регіони Середнього Сходу: «Іранське нагір'я», «Загрос», «Ельбрус», «Дешт-е-Лут» та «Дешт-е-Кавір», «Анатолійське плоскогір'я», «Вірменське нагір'я», «Понт», «Тавр».

Співвідношення понять «Персія» та «Іран». Поняття «Великий Іран». Історичні регіони Середнього Сходу. Регіони «Фарс/ Парс», «Великий Хорасан», «Мавераннахр/ Трансоксіана», «Хорезм», «Хузестан», «Азербайджан», «Систан», «Балх», «Керман», «Курдистан», «Мазандеран», «Гілян». Регіони «Мала Азія» та «Анатолія» (Анадолу). Економіко-географічні райони Туреччини.

Географічні регіони Близького Сходу: «Аравійський півострів», «Синай», «Нубійська пустеля», «Аравійська пустеля», «Голанські висоти». Історико-географічний регіон «Месопотамія». Аграрний регіон «Родючий Півмісяць».

Історичні регіони Ізраїлю: «Іудея», «Самарія» та «Галілея». Історичний регіон «Палестина». Поняття «Левант».

Внутрішнє районування Єгипту. Історичний та географічний регіон «Судан».

Історичні регіони «Ірак», «Ліван» та «Сирія».

Поняття «Аравійські країни» та «країни «Перської затоки».

Історичні регіони Аравійського півострова: «Хіджаз», «Неджд», «Ємен», «Оман».

Географічні регіони Північної Африки: «Сахара», «Лівійська пустеля» та «Атлас».

Історичні регіони Лівії: «Триполітанія», «Кіренаїка», «Феццан». Історичні регіони «Мавританія» та «Західна Сахара».

Тема 8. Країнознавче районування Тропічної і Південної Африки, Австралії та Океанії.

Походження назви «Африка».

Співвідношення понять «Північна Африка» та «Тропічна і Південна Африка» («Африка на Південь від Сахари»).

Загальне країнознавче районування Тропічної та Південної Африки: Західна Африка, Центральна (Екваторіальна) Африка, Східна Африка, Південна Африка.

Географічні макрорегіони Африки: «Плоскогір'я» та «Рівнини» та їх субрегіони. Регіони «Сахара», «Сахель», «Африканський ріг».

Районування Африки за релігійною та мовною ознаками.

Історико-географічний регіон «Судан». Історичні регіони «Абіссінія (Ефіопія)», «Сомалі», «Гана», «Малі», «Конго», «Мономотапа».

Географічні, історичні та економічні регіони Австралії та Нової Зеландії.

Країнознавче районування Океанії. Географічні регіони «Полінезія», «Меланезія», «Мікронезія», «Антарктида».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основна:

Васильев Л.С. История Востока: Учеб. по спец. «История». – М.: Высш. шк., 1994.

Восток / Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. Учебное пособие / Под ред. А.Д. Воскресенского. – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет); „Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2002.- 528 с.

Головченко В.І. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. – К., 2005.

Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. – К., 2006.

Давыдов В.М. Латинская Америка в современной мировой политике. – М: Наука, 2011.

Дейвіс Н. Європа: Історія / Пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – К.: Основи, 2000. – 1464 с.

Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник. – Чернівці, 2006.

Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. – Чернівці, 2011.

Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х кн. / Пер. с англ. – М. Международные отношения, 2000. – Кн. 1. – 592 с.; Кн. 2. – 464 с.

Козицький А.М. Новітня історія країн Азії та Африки. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. – Львів: «Афіша», 2004.

Країнознавство: підручник/ В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко, В.І. Головченко та ін.; (за ред. М.С. Дорошка). 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 439 с. +16с. (карти). (з грифом МОНМС).

Марчук Н.Н., Ларин Е.А., История и культура Латинской Америки (от доколумбовых цивилизаций до 1918 года). – М., 2005.

Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. – К., 2007.

Основи етнодержавознавства. Підручник / За ред. Ю.І.Римаренка. – К.: Либідь, 1997. – 656 с.

Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій: навчальний посібник для студентів географічних і філософських факультетів вищих навчальних закладів. – К.: „АртЕк”, 1999. – 504 с.

Поп Ю.І. Нова історія країн Азії та Африки (XVI-початок XX століття). – Київ: Академія, 2012.

Сударев В.П. Взаимозависимость и конфликт интересов: США и Латинская Америка (вторая половина XX века). – М.: ИЛА РАН, 2000.

Строганов А.И. Новейшая история стран Латинской Америки: учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 1995.

2. Додаткова:

Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции // Азия и Африка сегодня. – 2011. – №10.

Баранов С.А. Сикхський сепаратизм: досвід незалежної Індії // Політика і час. – 1997. – № 5-6.

Башилов В. А. Древние цивилизации Перу и Боливии. – М., 1972.

Белокрещицкий В.Я. Война в горах. Талибы и Пакистано-Афганское приграничье // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №7.

Валах С.І. Ашкенази та сефарди: етнокультурна спільність єврейського народу // Людина і світ. – 2001. – № 10.

Величко В.В. „Тиха” Малайзія у вирі перетворень // Політика і час. – 2004. – № 6.

Вильнин К.А. Шри-Ланка: Индийский фактор в межэтническом конфликте // Азия и Африка сегодня. – 2013. – №8.

Все про світ: Країни. Прапори. Герби: Енцикл. довід. / Відп. за вип. М.Ілляш. – К.: Школа, 2001. – 622 с.

Гавриков Ю.П. Перу: от инков до наших дней. – М., 1977.

Гаджиев К.С. Геополитика Кавказа. - М.: Международные отношения, 2001.- 464с.

Горобець І.В. Індія та Пакистан на межі ХХІ століття: компаративний аналіз особливостей сучасного внутрішньополітичного становища // Людина і політика. – 2000. – № 5.

Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч// Зовнішні справи. – 2011. – №2.

Горохов С.А. Индия. Религия, демография и политика // Азия и Африка сегодня. – 2011. – №7.

Давыдова В.М., Борбрикова А.В. Роль восходящих гигантов в мировой экономике и политике (шансы Бразилии и Мексики в глобальном измерении). – М.: ИЛА, 2011.

Дергачев В.А., Вардомский Л.Б. Регионоведение. – 2-е изд. М.: Юнити-Дана, 2010. – 519 с.

Егорин А.З. Современная Ливия. – М. 1996.

Жуков А.Е., Мифтахова С.А. Судан: Мир в обмен на отделение // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №3-4.

История Алжира в новое и новейшее время. – М., 1992.

История Ливии в новое и новейшее время. – М., 1992.

История Перу с древнейших времен до конца XX века. – М., 2000.

Игнатъев П.М., Черкас Б. А. Азіатські велетні у боротьбі за вплив на країни Африки//Зовнішні справи. – 2012. – №2.

Игнатъев П.М. “Балканізація” не загрожує. Індонезія: складний шлях до демократизації і федералізму // Політика і час. – 2002. – № 10.

Игнатъев П.М. Бангладеш: заручниця ворожого докiлля // Політика і час. – 2005. – № 5.

Игнатъев П.М. Індія на шляху до лiдерства в Пiвденній Азії. – Чернівці: Книги – XXI століття, 2006.

Игнатъев П.М. „Слон” і „дракон” в азіатській грі. Індо-китайські відносини на тлі світових політичних процесів // Політика і час. – 2006. – № 6.

Игнатъев П.М. Шрі-Ланка після „тигрів”: якою бути країні? // Зовнішні справи. – 2011. – №3.

Игнатъев П.М. Шрі-Ланка: Країнознавчий портрет. – Чернівці: Книги – XXI століття, 2009.

Ильинский М.М. Индокитай: пепел четырёх войн (1939-1979). – М., 2000.

Комаров М. П. Инфраструктура регионов мира: Учебник. – СПб: Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 347 с.

Королевство Марокко. Справочник. – М., 1991.

Лебедева Н.Б. Большой Индийский океан и китайская стратегия «нить жемчуга» // Азия и Африка сегодня. – 2011. – №9.

Лексютина Я.В. США-КНР: Соперничество в Юго-Восточной Азии обостряется // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №3.

Лозовицький О.С. Сучасний Схід: демократичний ренесанс чи геополітичний перерозподіл ?/ Зовнішні справи. – 2011. – № 2.

Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи. – 2011. – №10, №11-12.

Ляшенко Т. Формування поняття «Центральноазійський регіон» // Віче – 2009. – №18. Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1637/>

Максаковский В.П. Историческая география мира: Учеб. пособ. для вузов. – М.: Экопрос, 1997. – 584 с.

Манаков А.Г., Андреев А.А. Историко-географическое районирование России как междисциплинарный исследовательский проект. Псковский регионологический журнал. №12. – Псков: ПГПУ, 2011. – С. 101-112. Режим доступу: http://pskgu.ru/projects/pgu/storage/prj/prj_12/prj_12_13.pdf.

Манаков А.Г. Топонимическое районирование Европейской России, Белоруссии и Украины на основе формантного метода // Известия РАН. Серия географическая, 2006, № 2. – М.: Наука. – С. 120-131.

Манаков А.Г. Опыт использования ментальных карт для анализа географических представлений и предпочтений // Известия Русского географического общества. Том 129. Вып. 6, 1997. – С. 40-47.

Манаков А.Г. Историко-культурное и культурно-ландшафтное районирование // Материалы ICOMOS: Научно-информационный сборник. Выпуск 2. – М., 1996. – С. 48-51.

Манаков А.Г. Туристское районирование мира: геокультурный подход. // Псковский регионологический журнал. 2010. №9. С.82-90. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/turistskoe-rayonirovanie-mira-geokulturnyy-podhod>.

Мельянцев В.А. Арабские страны: кризис модели развития // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №5.

Меркосур: проблемы управления региональным экономическим объединением//Латинская Америка. – 2010. – №1.

Моисеев А. Старый друг лучше новых двух//Международная жизнь. – 2012. – 12 мая: Режим доступа до сайту: <http://interaffairs.ru/print.php?item=8478>.

Мокрецкий А.Ч. Китайско-Африканские отношения: ускорение развития// Азия и Африка сегодня. – 2011. – №5.

Мосяков Д.В. История Камбоджи. XX век. – М.: ИВ РАН., 2010.

Наумов А.С. Проблемы и перспективы современной земледельческой колонизации в Южной Америке//Латинская Америка. – 2013. – №7.

Нельга О.В. Теорія етносу. Курс лекцій: Навчальний посібник. – Київ: Тандем, 1997. – 368 с.

Никонов В.А. Краткий топонимический словарь. – М.: Мысль, 1966.

Нутенко Л.Я. Опыт Mercosur: есть ли резон в его наложении на постсоветское пространство?//Латинская Америка. – 2012. – №3.

Перепелиця Г.М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. – К.: СтилоС – ПЦ “Фоліант”, 2003. – 256 с.

Пронь С.В: «Китай: зовнішня політика і дипломатія у другій половині ХХ століття» - Миколаїв: «Іліон», 2012. – 148 с.

Регионоведение / Под ред. Морозовой Т. Г. – М., 1995.

Рубель В.А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. – К., 1997.

Рябінін Є.В. Сучасні проблеми та перспективи АСЕАН // Зовнішні справи. – 2011. – №3.

Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави // Зовнішні справи. – 2013. – №4-5.

Сафронова Е.И. Пекин и „Третий мир”: брак по расчету // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №5.

Сербіна Н.Ф., Кривонос Р.А. Малі країни Європи: Навчальні матеріали з курсу «Країнознавство Європи та Північної Америки». – К.: ІМВ, 2007. – 75с.

Сергійчук І.Н. Новітня історія країн Азії та Африки (1918-кінець 20 століття). – Суми: Університетська книга, 2002.

Сила-Новицкая Т.Г. Культ императора в Японии: мифы, история, доктрины, политика. – М., 1990.

Симония А.А. Перемены в Мьянме // Азия и Африка сегодня. – 2012. – №7.

Слинько А.А. Латинская Америка: революционный процесс в условиях глобализации// Латинская Америка. – 2010. – №7.

Тиханова Е. В. Районирование Средней Азии: экономическая целесообразность / Е. В. Тиханова // Известия Уральского государственного университета. Сер. 2, Гуманитарные науки. — 2011. — № 4 (96). — С. 151-164. Режим доступа: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/18800/1/iurg-2011-96-16.pdf>.

Тищенко К.М. Мови Європи / Календар на 2001 р. – Львів: Кальварія, 2001. – 28 с.

Токарева А.Е. Морская проблема Боливии: есть ли выход из тупика?//Латинская Америка. – 2012. – №1.

Торкунов А.В. Загадочная война: корейский конфликт 1950-1953 гг. – М., 2000.

Швед Ю. В. Деякі особливості сучасних процесів економічної інтеграції у Східноазіатському регіоні/ Ю. В. Швед // Економічний часопис - XXI. – 2011. – № 1-2.

Шевчук О.В. Проблема врегулювання міжнародного статусу Тайваню // Нова політика. – 2002. – № 1.

Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. д-ра геогр. наук, проф. С.Б. Лаврова, канд. геогр. наук, доц. Н.В.Каледина. – М.: Гардарики, 2002. – 928 с.

Этнические и региональные конфликты в Евразии. В 3-х кн. – Кн. 2: Россия, Украина, Беларусь. – М., 1998.

Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 416 с.

Язмуратов А. Большая Южная Азия: новый региональный подход США в Центральной и Южной Азии – эволюция и причины появления // Центр. Азия и Кавказ. – 2006. – № 4. – С. 96.

Яковлев П.П. Испания и Латинская Америка: перезагрузка отношений// Латинская Америка. – 2013. – №3.

Ярмоленко В. Суперечка навколо островів Сенкаку (Дяоюйдао): інтереси сторін і перспективи розв'язання // Зовнішні справи. – 2012. – № 12.

Ignatiev P. Iran-Pakistan tense friendship// Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Випуск 100. – Частина II. – С.90 - 96.